

Preus de suscripció

Figueres 1 pta. trimestre.
Fora. 1'25 »

Any VII

Setmanari d' U. F. N. R.

Redacció y Administració: Carrer d' En Joan Maragall, n.º 8.

Número solt 10 cents.

» atrassat 20 »

Figueres 13 d' Octubre de 1917.

Núm. 347.

Al marge de l'Empréstit

— VII i darrer —

Empedrats i Clavegueres.

No hi ha a Figueres un ciutadà, que no s'hagi queixat de la polç dels nostres carrers. Es de tothom sabut, que perque aquesta desaparegui, cal anar a la pavimentació dels carrers.

La polç en les carreteres, es compona de 4/5 parts de partícules minerals, que procedeixen del desgast dels camins i de 1/5 de les excretes animals, detritus vegetals i restes orgànics. Aquesta proporció varia en els carrers de la ciutat, fins arribar a ésser 1/2, ja que a les excretes animals, hi ha que afegir, les escombraries, la polç de la neteja de la roba i la dels mobles i botigues. Amb l'aigua de pluja o de regar, la polç es converteix en fang que barrejat en els detritus, entra en putrefacció servint de cultiu a tota classe de micro-organismes, que quant el fang es sec, son en part escampats per el vent en els carrers de la Ciutat.

Composta la polç de petitíssimes partícules minerals, aquestes obren sobre les mucoses del cos humà, produint la seva inflamació; per altra

part, totes les matèries orgàniques en la polç i fang contingudes, entren en putrefacció facilitant el desenrotlló del microbi de la tuberculosis i els de les febres eruptives, que al entrar en el cos humà i trobar aquest en disposició de viurer-hi, determinen malalties mes o menys agudes o cròniques, segons les defenses que té el nostre organisme. Tinguis present la mortalitat cancerosa, la tuberculosa i les malalties dels ulls.

D'aquí doncs, l'interès d'evitar en tot nucli urbà la formació de la polç i després del fang. El més primitiu de tots els procediments, es el de regar els carrers amb aigua, que en definitiva no allunya el perill, ja que si es massa abundant contribueix encara més a la formació de nova polç. Soluciona per unes hores el perill i la seva eficacia es més apparent que real. Modernament s'ha recorregut al ús del petroli i del quítrat.

La única, la veritable sol·lució per a evitar la polç, es la pavimentació del carrer, pavimentació que pot ésser: asfalt, entarugat i empedrat. Materials tots ben conegeuts.

Una bona pavimentació, deu reunir fonamentalment tres condicions: 1.ª Impermeabilitat; 2.ª duresa; i 3.ª superficie ben llisa. No entrarem en l'examen d'aquestes condicions, que

han d'esser preses totes elles en sentit relatiu; però per sobre del procediment de la pavimentació, lo essencial, es la seva osatura, es a dir: lo que hi ha sota la capa d'asfalt, del tarugu de fusta, o sota l'adoquí de pedra. Per bo que sigui el material que està en contacte amb els nostres peus, anirà al fracàs mes gros, si la capa de sota, no es lo més perfecte possible. L'osatura sol generalment ésser de dos classes de material: o bé formigó o bé arena.

Referent a la pavimentació, perque el llegidor tingui una idea de les ventatges e inconvenients de cada classe, copio de la «Revue d'hygiene et police sanitaire» (any 1906) el següent quadre:

Des del punt de vista	Primer lloc	Segon lloc	Tercer lloc
-----------------------	-------------	------------	-------------

De la higiene. asfalt empedrat entarugat

Del menor so-roll. . . entarugat asfalt empedrat

De la superioritat per a els caballs. . . entarugat asfalt empedrat

De la neteja. asfalt empedrat entarugat

De la duració. empedrat asfalt entarugat

De la facilitat de reparació. asfalt entarugat empedrat

Un cavall pot arrastrar:
Sobre un paviment ordinari (terra apisonada) . . . 0'80 tonelades.
Sobre un paviment d'una carretera (macadam) 1st 2'00 id.
Sobre un paviment empedrat 2'84 id.
Sobre un paviment de terra cuita (maons) . . . 4'40 id.
Sobre un paviment asfaltat . . . 6'20 id.

Del mateix autor es la relació següent que brindo an aquells a qui els sembla que tot impost es una *carga* que no 'ls beneficia.

Un carro pot durar:
6 anys i 7 mesos corrent sobre un paviment d'asfalt.
5 id. i 1 mes " " " " de terra cuita.
3 id. i 7 mesos " " " macadam.
3 id. i 3 " " " empedrat.

La classe de paviment que convé a cada carrer, depén de varies circumstàncies, quin estudi allargarà massa aquest modest article.

Referent a les clavegueres, poca cosa pot dir-se, doncs ja es sabut que son indispensables a tota ciutat, i que per tant, cal construir-ne allà on no 'n tinguin. Però, cal tenir present que l'eficacia de les clavegueres esdevindrà nula si cada any no's procedís a la seva neteja.

¿Com podré fer clavegueres i empedrats? Intentaré proposar una sol·lució. Pero abans tinc de recordar lo que deia en el primer article. «Que a Figueres era possible orga-

GRANS MAGAZENS PUIG PARIS

**ASTRERIA I NOVETATS PER A HOME
GRAN BAZAR DE ROBA FETA**

**ESPECIALITAT EN TRAJOS SPORT
ELS MES IMPORTANTS DE LA COMARCA
PREU FIXE**

sense posar cap
l'obrer, al comerç
El llegidor observa
la propietat i la fin-

ç i l'industria en la ciutat, gens de fonts de riquesa que augmenten els seus, els escampen per la ciutat, rint més dependència, millorant industria, perfeccionant els estaments, i resultat del seu esforç, la ciutat va creixent. La propietat no la fa creixer mai la ciutat, es la ciutat que fa creixer la propietat. I si tota la riquesa i el valor de la finca urbana, vé de l'esforç de la ciutat, perquè no posar sobre ella l'impost? Pero per aquest cercle que sempre porta tota tributació, si l'impost es gran, la propietat ne protesta, i si la seva protesta es inútil, en definitiva acaba pujant els lloguers. El problema està, doncs, en crear un impost, que no trascendeixi al llogater. La solució que proposo, es posar un impost o millor arbitre de un 7 per 100 sobre l'líquid imponible de les finques. Això tindrà la ventaja que en les cases obreres no hi arribaria l'impost. Doncs si suposem una casa que pagui de lloguer 100 pessetes a l'any, l'impost del 7 per 100 sobre el líquid imponible seria de 5'25 pessetes anyalment, i a Figueres actualment no hi ha el problema de l'escasseig de pisos en forma tal que pugui determinar un alça de preu del lloguer un petit impost. Per altra part, el líquid imponible no respon en general a la veritat, lo que dit en altres termes vol dir que l'impost del 7 per 100 amb relació a la renda veritable de cada finca, quedará reduït a un 4 o 5 per cent. Prova lo que dic, el que tot el líquid imponible de les propietats de Figueres, ve representat per la quantitat, ben insignificant, per cert, de

391.597 pessetes.

Aplicant l'arbitri del 7 per 100 anyalment, l'Ajuntament recaudaria 27.411 pessetes

que en els quaranta anys donarien una quantitat que junt amb l'apoi de l'Estat, per a les carreteres que atravesen la ciutat, permetserien la pavimentació de la ciutat i la construcció i conservació de les clavegueres que falten.

Exposats els fonaments de l'Emprestit cal concretar. Fonamentalment crec que deu anar-se a la municipalització del servei d'aigües amb les que la Ciutat hi podrà obtenir bons guanys; en segon lloc cal resoldre la qüestió dels empedrats, i deixar en últim terme lo del gas, que com ja he dit en articles anteriors, vol per anar a la seva solució un estudi completíssim de la qüestió.

Jo he respondat al requeriment lleial i noble dels digníssims Concellers Srs. Cusí i Pichot; per a fer-ho, no ha sigut pas necessari usar grolles ni inferir agravis a ningú. La Ciutat reclama i exigeix tota mena de sacrificis, però el primer sacrifici que exigeix, es de no fer burla d'aquells homes que posen la seva fe, el seu entusiasme i la seva vida al servei de la Ciutat.

JORDI FIGUERES.

J. SANS I ROQUER

Gestió i tramitació dels préstecs amortitzables de 5 a 50 anys del Banc Hipotecari d'Espanya al 5 per 100 anyal.

Compra-venta de finques rústiques i urbanes en totes les poblacions de la Comarca.

Cervantes, 25 (avans S. Pau).—FIGUERES.

Obrerisme

En la política dels partits d'esquerra espanyols s'ha manifestat sempre dos tendències oposades. La dels partits que entenen la política com una cosa viva, i la dels partits que creuen que la seva acció ha d'esser sempre de negació. Els uns en tant no arriba la realització del seu ideal, incorporan a lo que es el seu dogma, tota aspiració que representa un valor social; els altres preocupats sempre de aniquilar el seu enemic, resten en la vagancía de tota construcció. Així les aspiracions obreres per a els uns han sigut sempre d'incorporació, d'encarnació amb la realitat; els altres les han escrites en el seu programa com una bandera, com un símbol, potser millor com un reclam, la seva efectivitat resta sempre escrita.

Per formar l'obrer un contingent social de veritable força, ha aatractat l'atenció de les esquerres. Solsament que part de aquestes esquerres ha vist amb ells una força numèrica i altres hi han vist una aspiració. Els primers en la seva acció han buscado la cantitat, els segons l'idealitat. Es el cas de la política dels partits republicans de la nostra ciutat. Com un reclam, la coalició federal-radical del nostre Ajuntament ha pres sempre l'obrer; d'ell no s'ha buscado la seva aspiració, les seves ansies de renovació social, el seu millorament econòmic. Així en la minoria, les més atrevides reformes, els radicalismes mes exagerats que la no possessió del govern de la ciutat els permetia plantejar com a satisfacció als obrers, no s'han vist mai en cap proposició. Es sencill lograr un èxit popular quan no s'ha la responsabilitat del govern; ni això han sabut fer els homes de la minoria del Ajuntament. El seu obrerisme es una ficció. Res ho prova tant com el fet de que uns obrers exposin una aspiració tant noble com la creació de pensions per a la vellesa, per a que ells no la recullin. ¿S'explica que proclamant-se defensors dels proletaris, quant els obrers manifesten d'una manera concisa que volen plantejar al Ajuntament la creació d'un segur per a la vellesa, prescindeixin de tal aspiració? ¿Es que s'ha negat que s'ha una farsa dir-se republicà i apoiar un alcalde de R.O. amb el pretext de que aquest defensa l'obrer i que quant l'obrer concreta i fa viable una aspiració seva, ni la minoria del nostre Ajuntament empeltada de monarquisme, ni l'alcalde empeltat de obrerisme recullen la solució? Per a quan esperen els Srs. de la minoria recordar-se del obrer?

Reclamem per a la nostra majoria del Ajuntament, la gloria d'haver iniciat per primera vegada a Espanya en la forma en que va a fer-se, la pensió per a la vellesa dels obrers. En l'any 1904 els regidors socialistes presentaren al Ajuntament d'Oviedo una proposició semblant a la nostra que fou rebutjada per la majoria. L'aspiració obrera? Els nostres homes l'han convertida en realitat i es que l'obrerisme no es de rotul de botiga, no es de reclam, sinó que forma part de la seva idealitat. Les idealitats es proven no amb paraules, sinó amb fets.

D'aquí uns anys, quant el cos de l'obrer vençut per el treball, tremoloses les seves mans, flauejant les seves cames, cobri la primera pensió per a que pugui passejar la seva vellesa per la Ciutat, quan recordi la seva vida de virtut i treball, pensará amb emoció que si els seus antecessors restaren abandonats en la seva vellesa, els seus fills tindran encare més qu'ell la certesa del seu perevidre asegurat.

Gloriosa, la Ciutat que ampara a l'home vell, gloriosos els homes que en la seva actuació aspiren a que les barbes blanques i els cabells blancs siguin la nota de la Ciutat. Gloriosos, per que al

costat dels vells i amb el seu exemple hi florirà una joventut tota ella treball i virtut.

La creació de pensions per a la vellesa, es l'obra mes admirable de la nostra majoria, que seguint el seu camí triomfal, està sempre atenta a tots els problemes de la Ciutat i dels ciutadans.

Els Srs. de la minoria que tant i tant diuen que s'preocupen de l'obrer, poden dir-nos: *¡Quantes llàgrimes han aixugat!*

Tots els republicans pertorbadores, els dissidents de sempre; aquells que ja combatien an en Pi Margall, els Torroellas de Portbou; els protestants de Figueres, tant justament combatuts per el lliurepensador Bofill, ara son del «Centro Federal.»

Es, avui, el «Centro Federal» el Centre dels eterns enemics del Federalisme; els pocs federaus que hi queden son capgrangers en favor dels monárquics.

Els federaus, els republicans de sempre, els organitzadors de totes les victories republicanes de l'Empordà, son amb nosaltres.

Mireu-s'ho pel costat que volgueu.

Els Alcaldes de reial orde.

L'altre dia, *La Veu de Catalunya* comentava airadament, amb molta raó, la designació d'Alcalde de reial orde feta ara a Santa Coloma de Farnés, en les mateixes circumstancies que s'ha a Figueres.

Seguint el tarannà que aquí ha seguit la petita i estrafeta *Veu* dels capellans del carrer del Forn, ara, an els regionalistes de Santa Coloma se'ls hi hauria de dir, que si l'imposició d'Alcalde els contraria, es perque tenen por de que's hi tregui la menjadora.

Es clar que el dir això seria cometre una indignitat propia d'un defensor den Dato.

Co es lo que a Figueres feren els regionalistes del periòdic catòlic.

La decadència del caciquisme.

«Un conservador catalán» va escriure un plany en *La Epoca* demanant protecció per a poder manar ó dispensar favors.

La Veu de Catalunya de dilluns passat molt graciosament se passejava an el conservador qu'en termes corprendors demana auxili, i entr'altres coses dedia:

«Aquesta terra ja no en dóna de cogula caciquista: dona blat. Això es lo que no volen entendre les desferres del caciquisme, com ja exposarem al parlar del caci Cusi, del seu Secretari Monegal, i del recurs del propietari de Vilabertran que no volia pagar rès.

Ja ho irán entenguent, de mica en mica; i els assambleistes de Catalunya també irán conequent—per llurs procediments—el personal.

El «senador catalán» segueix dolgument-se del poc cas que a Madrid se fa de certes *patums* de la vella política, i això coincideix amb lo que passa an En Cusí que tampoc ningú se l'esculta, i això ho fa a saber per medi de cartes i telegrames que dona a la publicitat.

Pobre senyor! Quant manen els lliberals, el remullen pel procediment de la prorròga de les contribucions, i malgrat haver-se dit que per despit faria alí amb els conservadors, quant manen aquells, li giren l'esquena i el Director d'Obres Públiques amb molta trastienda, li pren el pel.

I això succeix quant tothom clama per l'adob urgent de la carretera de França per trobar-se aquesta intransitable, i quant altres diputats han obtingut mils pessetes per a reparacions d'altres carreteres de Catalunya de mes petita importància, la de Roses per exemple.

El «conservador catalán» te molta raó, aquells desejars deixen arreconades a les *patums* que, per sort de tots ja espatareneuen.

De Port-Bou

El Sueño de Torroella y la cogida de Pascal.—Silencio significativo.

Pobre importuno saca mendrugo: eso piensa D. Rafael, y ya tenemos a este chanchullo político en campaña electoral. Sus propios hombres los maleteros Vilarrasa han empleado su artillería gruesa, colocando el grifo a la bota del matarratas para cazar los votos. Culera ha recibido ya la visita de estos taberneros, y en nombre del amo, ofrecen el oro y el moro. Claro que aquel pueblo cual el nuestro, salvo algunos amantes de baco, no está por el alcohol ni por el soborno, y por lo tanto, el reclamo aguardientil y las ofertas de dinero, no harán los milagros que en otro tiempo les hicieron, y la derrota esta vez, será mas grande que las que ultimamente ha sufrido ese ambicioso político, que sueña continuamente con la vara de Alcalde, para ser de nuevo el cacique monopolizador del pueblo.

Si un átomo de dignidad política conserva, se D. Rafael, se avergonzaría de solicitar para si o para algún subido suyo, los sufragios de nuestros vecinos, después del bofetón que estos le dieron en tres elecciones consecutivas.

Si la monomania representativa que padece no le hubiese atrofiado lo que tanto necesita un hombre, se habría retirado a su casa, esperando allí que tras ido, el pueblo le perdonase todos sus yerros y todas sus traiciones al partido republicano, pero él que ya de por si vive fuera de la realidad, siendo un sempiterno visionario, tiene la fatalidad de estar rodeado de cuatro aves tristes tan miopes como él, y de ahí que nuestro hombre no se da cuenta de los ridículos que corre, haciéndose el sordo ante los gritos del pueblo, que en varias ocasiones le ha dicho ya ¡No queremos mas Torroella!

En las últimas elecciones decía D. Papet; no importa que el pueblo no le quiera; si cinco concejales lo eligen alcalde, el pueblo lo querrá por fuerza, por que con mi hermano «no val a badá; amb nosaltres, o fora del poble»; y en esto llevaba razón, por eso precisamente para vivir aquí sin temor de ninguna clase, es por lo que Torroella no puede ser Alcalde, y por esto no lo será.

Los concejales de Culera, se habrán convencido de lo poco que de él pueden esperar, y de lo ladino que es escurriendo siempre el bulto, hasta en aquellos casos, que por ellos fué solicitado.

Para que querrá ser Alcalde si no supo cumplir ni como concejal? Como se le puede ocurrir a un alumno obtener el primer premio de un examen, si no asistió ni un solo dia a la clase? Ya se vé; comprando al Tribunal; pero de todo esto ya hablaremos cuando veamos la actitud que adopta ese fracasado y quien lo secunda; para todos habrá, porque dime con quien andas... y ahora digamos algo de

Ese gallo que no canta...

El Sr. Pascal, cogido en el cepo, se hace el muerto, y da la callada por respuesta. Acusado públicamente de traidor a la causa republicana, de Concejal aprovechado; de Edil matutero; de petrón esbirro y de aquello que las cuentas nuevas se hacen viejas y luego por prescripción no se pagan, (bonito procedimiento) no ha podido en los quince días transcurridos a la publicación de aquellos honorables títulos, desmentirlos con pruebas para revindicarse, y ponerse en condiciones de solicitar nuevamente a los figuerenses su voto para ser concejal ya que, no podrá presentarse como hombre puro de inmejorables condiciones y acrisolada honestidad, y como quiera que el que calla asiente, si persiste en su silencio, todo aquel que le vote conociendo sus defectos, ya que no pudo justificarse, será de su misma madera, pero como en Figueras hay pocos que sean tan frescales, podemos asegurar que es hombre al agua, y como hay Dios que diría el procer, no le vendrá mal el remojarlo porque por lo visto, anda muy sucio, y Luisito no puede lavarlo, por aquello de si me embrutas, i' enmascarao. Ya veremos pues, si se le cae la pestaña, y ese gallo canta.

KARENIN.

BAR «EL VERMOUTH TORINO»

DE

J A I M E R O U R A

SIRVE TODA CLASE DE APERITIVOS DE LAS MEJORES MARCAS
Casa especial del Vermouth

MARTINI ROSSI de Torino

es el mejor y el mas higiénico

PRECIOS SIN COMPETENCIA

8, Subida al Castillo, 8.—FIGUERAS

BANCA Y CAMBIO

DE

J. Ferrán y Galter

(Sucesor de Miguel Colldecarrera)

Compra y venta de valores, pago de cupones, descuentos de letras, giros sobre París y plazas de España, cambio de monedas, cuentas corrientes, depósitos de metálico y de títulos en custodia, etc. etc.

Calle Vilafant, 2 y 4.—FIGUERAS

RECADERO

DE

FIGUERAS A PERPIGNAN
y vice-versa

Admite comisiones los Jueves y Domingos en el «Café Bar Parisien», Rambla; y calle de Perelada, 13, Figueras. En Perpiñan, Rue Grande San Martin, 71.

NO COMPREU MOBLES
sense visitar primer el gran magatzem

EL 24

—DE—

ESTEVE VILANOVA

Carrer Ampia, 24.—FIGUERAS

Solidesa, elegancia, baratura.—Exposición permanente.

Por
10 céntimos...

pueden mineralizar Vdes. mismos, instantáneamente el agua de mesa, haciéndola alcalina y litinada, ligeramente gaseosa, digestiva, muy refrescante y agradable, aun pura. Basta para ello hacer disolver en un litro de agua potable un saquito de

LITHINÉS del D' GUSTIN

El agua así mineralizada constituye el régimen indispensable para preservar las enfermedades y curar las afecciones de los riñones, vejiga, hígado, estómago, intestinos, vejiga, hígado, estómago, intestinos.

Cada saquito fija su precio por la hora de 12 céntimos.

Dipositarí unic per a Espanya: M. DALMAU I OLIVERAS

Passeig de l'Industria, 14.—BARCELONA.

Grandes Talleres de Pintura y Dorados

Enseñanza de Dibujo y Pintura

DE

ENRIQUE CASADEVALL

Horno Bajo, núm. 8.—FIGUERAS

EXPOSICIÓN PERMANENTE

Desde 1º Octubre han comenzado las clases de Corte y Confección

EN LA

Academia Parisien sistema MARTÍ
UNICA EN LA COMARCA

Profesora, P. GUSO CARRÉ

Caamaño, núm. 2, principal.—FIGUERAS.

SEÑORAS

Si quieren conservar la tersura del cutis y evitar la molestia y mal olor de los sudores locales usen a diario

HERMOSANELFA

El único antiséptico que evita infecciones por la piel después de afeitar y cura los granos es la HERMOSANELFA.

HERMOSANELFA

No olviden nunca pedir en las peluquerías pulverizaciones o masajes con HERMOSANELFA.

DOCTORES

Para las enfermedades de la piel, higiene de la boca, curación de heridas, llagas, por antiguas que sean, quemaduras, etc.

HERMOSANELFA

AL POR MAYOR:

Farmacia de Luis Figa y Bigas

LLANSÁ.

ENCARGOS EN FIGUERAS:

AGUSTIN PUIG, S. Vicente, 12.

I. CARLOS MERCIER

Sucesor de ESTEBAN POMÉS

Fábrica de Pastas finas para sopa

Calle Nueva, núm. 6 y Blanch núm. 1

Teléfono, núm. 52.

FIGUERAS.—(Provincia Gerona)

Fábrica de Hielo

Cámara Frigorífica

para detalles y condiciones

DIRIGIRSE A LA FÁBRICA

Calle Concepción, 17

Teléfono, núm. 71.

FIGUERAS

«El Eco de la Moda»

NARCISO FONT

SASTRE-MODISTO

Plaza Constitución, 4 y Portella, 1.—FIGUERAS

Corte y confección elegantes.—Especialidad en trajes de Señora y de ceremonia.—Gran esmero en todos los trabajos.

